

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Asiantuntijakuuleminen SiV 14.6.2022 tietopolitiikan toimeenpano

OLLI-PEKKA RISSANEN, JOHTAVA ASiantuntija,
JJULK-ICT

Tietopolitiikan ja tekoälyn eettisen näkökulman käsitteleminen

- Kansallinen ja kansainvälinen keskustelu on edelleen menossa
- Tekoälyn ja digitalisaation tutkimuksen valtakunnallisen asiantuntijaryhmä
- EU-säädös: AI Act

Edistetään kansalaisten ymmärrystä digitalisaatiosta ja tekoälystä

- Digituen vakinnuttaminen
- Digi arkeen neuvottelukunta

The background features several thin, curved teal lines that sweep across the frame, creating a sense of movement and modern design. These lines intersect and curve around the central text.

Tietopolitiikan periaatepäättös ja tiekartan käsittely

Vuonna 2017 ”Suomi tarvitsee tietopolitiikkaa” - muistio loi pohjaa tietopolitiikalle uutena politiikkalohkona

Joulukuussa 2018 pääministeri Sipilän hallitus antoi eduskunnalle ”Eettistä tietopolitiikkaa tekoälyn aikakaudella” -selonteon

Sisällys

Tiivistelmä	3
1 Johdanto	4
1.1 Mitä on eettinen tietopolitiikka?	4
1.2 Mitä on tekoäly?	5
1.3 Mitä selonteolla ja yhteiskunnallisella keskustelulla tavoitellaan?	6
2 Kansainväliset näkymät	7
3 Suomen tilanne	9
3.1 Suomen kansallinen tekoälyohjelma	11
3.2 Suomen tietopoliittinen tilannekuva	12
3.3 VISIO: Hyvän elämän Suomi	12
4 Meidän tie	13
4.1 Etiikka ohjaa valintoja	13
4.1.1 Kysyntää tiedon ja tekoälyn etiikalle	14
4.2 Tieto käyttöön	15
4.2.1 Tiedon saatavuus ja käyttöoikeudet	16
4.2.2 Kansalaisten voimaannuttamista ja kilpailuetua henkilötiedon eettisellä hyödyntämisellä ..	17
4.2.3 Tietoperustasta huolehdittava	19
4.3 Ihmisen ja koneen vuorovaikutus	20
4.4 Osaaminen, osallisuus ja luottamus	21
4.4.1 Osaaminen	21
4.4.2 Osallisuus	22
4.4.3 Luotettavuus lisää luottamusta	22
4.5 Vahvistetaan datatalouden kilpailukykyä	23
4.5.1 Datatalouden periaatteet ja skaalaut	23
4.5.2 Kilpailukykyyn ja datamarkkinoiden edistäminen	24
4.5.3 Yritysten toimintaympäristön kannusteet investoinneille ja tiedon jakamiselle	25
5 Sanasto	27

Maaliskuussa 2019 eduskunta hyväksyi selonteon johdosta seuraavan mietinnön mukaisen kannanoton:

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto

1. jatkaa yhteistyössä eri hallinnonalojen ja asiantuntijaorganisaatioiden kanssa tietopolitiikan ja tekoälyn eettisen näkökulman käsittelemistä selonteossa esitettyjen periaatteiden konkretisoimiseksi,
2. ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, joilla edistetään kansalaisten ymmärrystä digitalisaatiosta ja tekoälystä sekä vahvistetaan alan kehittämisen ja kansainvälisen kilpailukyvyn kohentamisen edellyttämää osaamista eri koulutusasteilla ja tieteenaloilla,
3. selvittää avointen lohkoketjujen ja kryptovaluuttojen verotuskohtelun pikaisesti sekä siihen liittyen ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin verotuksellisen tilanteen selkeyttämiseksi ja korjaamiseksi,
4. ryhtyy toimenpiteisiin tietopolitiikan kehittämistoimien vastuunjaon määrittelemiseksi valtioneuvostossa siten, etteivät ministeriöiden väliset toimivaltarajat aiheuta haittaa kehittämistyölle ja sen johtamiselle, jota tulee merkittävästi vahvistaa.

**Joulukuussa 2019
hyväksyttiin
pääministeri Marinin
hallitusohjelmaan
sisältyy tavoite
syventää tietopolitiikan
johtamista**

Valtiovarainministeriö on asettanut vuosille 2020–2022 Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen edistämään osaltaan hallitusohjelman tietopolitiikkaan liittyvien tavoitteiden toteuttamista.

Hankkeessa on valmisteltu muun muassa tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategiset tavoitteet, jotka valtioneuvosto hyväksyi periaatepäätökseksi 17.3.2022.

Valtioneuvoston periaatepäätös tiedon hyödyntämiseksi ja avaamiseksi 17.3.2022

Ohjaus, koordinaatio ja yhteistyö

- Tiedon hyödyntämistä ja avaamista ohjataan ja koordinoidaan valtakunnallisesti.
- Selkeytetään lait, asetukset ja määräykset sekä periaatteet ja linjaukset yhdenmukaisiksi mahdollistamaan tiedon tehokkaampi hyödyntäminen.
- Tiedon hyödyntämiseksi ja avaamiseksi tehdään laajasti yhteistyötä yli sektorirajojen julkisen, yksityisen ja 3. sektorin kesken sekä kansainvälisesti.

Strategia ja toiminta

- Asiakkaiden tarpeet ja asiakaslähtöisyyden parantaminen ovat tiedon hyödyntämisen ja avaamisen lähtökohta.
- Tiedon yhteiskunnallinen arvo ja vaikuttavuus sekä hyödyntämisen ja avaamisen hyödyt on tunnistettu ja niitä seurataan.
- Organisaatioiden strategia tukee tiedon hyödyntämistä ja avaamista.
- Tietoa käytetään vastuullisesti ja väärän tiedon levittämistä yhteiskunnassa torjutaan.

Tiedon hallinta

- Tietoympäristöt tunnetaan ja tietovarannot ovat helposti löydettävissä ja selkeästi kuvattu.
- Keskeiset kansalliset tietovarannot on tunnistettu ja niiden tieto keskitetysti hyödynnettävissä.
- Hyödynnettävät tiedot ovat yhteentoimivia ja laadukkaita kansallisten laatukriteereiden mukaisesti.
- Tieto on saatavilla ohjelmointirajapintojen (API) kautta, joita käytetään aktiivisesti ja kehitetään julkishallinnon API-periaatteiden mukaisesti.
- Tietoturva- ja tietosuojariskit on tunnistettu, ja tiedon hyödyntämiselle ja avaamiselle on luotu turvalliset käytännöt.

Mahdollistajat

- Tiedon hyödyntäminen ja avaaminen on resursoitu riittävästi.
- Tiedon hyödyntämiseen ja avaamiseen on saatavilla kattavasti kansallisesti tukea ja opastusta eri muodoissa.
- Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen osaamisen taso on korkea ja osaamisen kehittämiseen on tarjolla selkeitä koulutuspolkuja.
- Tiedon hyödyntämiseen ja avaamiseen on tarjolla avoimia alustoja, kehitysympäristöjä ja työkaluja.

Strategisten tavoitteiden toimeenpanon ohjaus

Tiekarttaluonnoksessa ehdotetaan, että tavoitteiden toimeenpanon

- poliittisesta johtamisesta vastaa digitalisaation, datatalouden ja julkisen hallinnon kehittämisen ministerityöryhmä ja
- **ohjaamisesta vastaa julkisen hallinnon tiedonhallinnan ja digitalisaation strateginen yhteistyöryhmä.**

Kiitos!

